

NOUA INTERPRETARE A LUI „SIC VOLO“

Mihály Ajtai

Pe lângă punctele de vedere farmacodinamice și terapeutice, prescrierea unei rețete trebuie să respecte și anumite reguli formale și de redactare. Una dintre aceste reguli generale este utilizarea obligatorie a mențiunii „sic volo“ (așa vreau) în cazul prescrierii unor medicamente administrate per os, rectal sau parenteral care depășesc dozele maxime admise. În practica de până acum, dacă medicul prescria o doză de substanțe toxice ce depășea cantitatea maximă admisă, trebuia să adauge, pe lângă repetarea în litere a acestei cantități, mențiunea „sic volo“. Această mențiune trebuia să fie însoțită de semnatura și parafa medicului.

În articolul de față dorim să atragem atenția medicilor, folosind câteva exemple ilustrative, asupra noii interpretări a lui „sic volo“, sau mai precis asupra consecințelor ce rezultă din lipsa acestei mențiuni. Până acum medicul nu sublinia necesitatea dozelor prescrise care depășeau cantitatea maximă admisă decît în cazul substanțelor eroice, deci pentru toxine și pentru substanțele păstrate în sertarul special al farmaciei, (separanda).

Ținînd seama de faptul că din instrucțiunile Nr. 257/1959, date de M.S.P.S. nu rezultă în mod clar dacă mențiunea „sic volo“ se referă numai la substanțele enumerate în tabelele „venena“ și „separanda“ din Farmacopeea romînă VII, această mențiune și-a extins valabilitatea asupra tuturor acelor medicamente cărora farmacopeea în vigoare le precizează doza maximă luată o singură dată sau în cursul unei zile. Astfel ea se referă și la acele substanțe care nu aparțin niciuneia din categoriile amintite mai sus, putîndu-se vinde liber. De aici rezultă că și în cazul cînd e vorba de aspirină, acid hidrocilor, dil. amidopirină, chinidină, diuretină, hipermanganat de potasiu, iodura de potasiu, fenacetină, salol, sulfatiazol, teobromin etc. trebuie să urmărim cu atenție dozele maxime existente în farmacopee. În sensul instrucțiunilor menționate, farmacistul este dator să modifice dozele prescrise fără a-l mai întreba pe medic.

Noua interpretare a lui „sic volo“ în legătură cu această modificare este cit se poate de evidentă. Potrivit Farmacopeei Romîne VI, farmacistul care prepară rețeta și care răspunde solidar cu medicul pentru eventualele accidente ce s-ar datora depășirii dozei maxime admise, reducea cantitățile maxime ce depășeau dozele admise, fără să fie însoțite de această mențiune specială, la cantitățile maxime admise.

După exemplul farmacopeei sovietice, cele mai recente instrucțiuni dau îndrumări mai prudente farmaciștilor. Acestea precizează că în cazul unor cantități ce depășesc dozele maxime fără să poarte mențiunea „sic volo“ nu se poate elibera din substanțele prescrise decît jumătatea dozelor maxime.

Această dispoziție creează o situație nouă în problema controlului dozelor. De multe ori farmacistul e silit să modifice doza singulara sau zilnică prescrisă și în cazul

riile fiind după toate probabilitățile boala este de așa natură încît necesită întreaga cantitate prescrisă (dar lipsește mențiunea „sic volo“). În asemenea cazuri doza eliberată fiind redusă cu 50% este de așteptat ca ea să nu realizeze efectul terapeutic dorit, astfel încît medicul va prescrie o cantitate și mai mare, crezînd că aceasta va fi eficace.

Deseori rețetele pe care le preparăm conțin o doză singulară care nu depășește cantitatea maximă admisă, dar doza utilizată într-o singură zi întrece cantitatea maximă zilnică (pro die). Această situație survine mai ales atunci cînd e vorba de medicamente lichide a căror administrare se face cu lingura din 2—3 ore, sau atunci cînd prafurile și supozitoarele se întrebunțează de 4—5 ori pe zi. În asemenea cazuri, dacă medicul nu a făcut mențiunea „sic volo“, farmacistul va calcula cantitatea substanței active în așa fel încît bolnavul să primescă deodată 50% din doza maximă prescrisă.

Dozele maxime prevăzute în farmacopeele diferitelor țări diferă. Pentru noi valabile sînt cantitățile prescrise în Farmacopeea Romîină VII. Este necesar să accentuăm acest lucru, deoarece publicațiile terapeutice și tratatele de medicină din alte țări recomandă pentru anumite boli doze neobișnuit de mari, firește dacă toleranța organismului suportă și dacă natura afecțiunii impune administrarea acestor doze. Asemenea prescripții vor fi însă respectate numai dacă sînt prevăzute cu formele legale.

Toleranța diferită pe care o are organismul față de anumite medicamente (amidopirină, luminal) cauzează faptul că în pediatrie de multe ori dozele prescrise depășesc cantitatea maximă permisă corespunzător vârstei sau greutății corporale a copilului. Și în aceste cazuri farmacistul va elibera numai 50% din doza maximă corespunzătoare vârstei. Din cauza aceasta se ivește problema posibilității combaterii bolii.

Dozele maxime pentru copii sub 12 ani se pot controla pe baza următoarei formule: $d = \frac{\text{doza maximă pentru adulți} \times \text{cu ani}}{\text{ani} + 12}$

În cazul amidopirinei se poate explica ușor faptul că doza de medicament eliberată pe baza unor rețete fără mențiunea „sic volo“ nu va corespunde intenției medicului. Așa de exemplu în locul unui supozitor de amidopirină 0,20 gr prescris pentru un copil de 5 ani cu ocazia unei amigdalectomii, bolnavul nu va primi deodată decît 0,074 g, ținîndu-se seama de următoarea formulă de calcul:

doza de amidopirină pentru un copil de 5 ani = $\frac{0,50 \times 5}{12 + 5} = 0,147$ din care s-a scăzut 50%, adică 74 mg amidopirină.

Rezultate similare se obțin și dacă calculul se face după formula următoare:

$d = \frac{\text{doza pentru adulți} \times \text{greutatea corpului}}{70}$ formula care se referă la greutatea corporală a copilului (5).

Același lucru se referă și la prescripțiile care conțin luminal, santonină sau alte medicamente uzuale în pediatrie. Deseori se prescriu pentru un copil de un an supozitoare de luminal 0,04 g, dar, dată fiind doza prescrisă în farmacopee pe baza formulei $\frac{0,30 \times 1}{12 + 1} = 0,023$, bolnavul va primi numai 50% din această cantitate, adică 12 mg în loc de 40 mg luminal (datele și modul de calculare ale administrării rectale concordă cu cele constatate în cazul cantităților administrate per os).

Pentru combaterea hipoacidității, unii medici prescriu doze mari de acid clorhidric diluat. Se întîlnește deseori o prescripție emisă de polichnică în care cantitățile sînt următoarele: 40 g acid hidrocior-diluat (cantitatea totală fiind de 200 de g) cu indicația de 3 \times 1 lingură pe zi. O lingură cu 15 g soluție conține aproape 3 g acid clorhidric diluat, cantitate care depășește considerabil doza maximă permisă (1 g) ceea ce înseamnă că doza prescrisă se va reduce la o treime.

Din cele spuse rezultă că trebuie să se acorde o atenție deosebită dozelor maxime prescrise de Farmacopeea Română VII. și dacă dorim să administrăm o cantitate mai mare decît doza maximă să facem mențiunea „sic volo”. Acest principiu trebuie să se respecte mai ales la prescrierea rețetelor de pediatrie. Formularea să fie cît mai precisă, cu cerneală, fără prescurtarea numelui medicamentelor și respectîndu-se întocmai nomenclatura din farmacopee. În felul acesta atît medicul cît și farmacistul vor putea să lucreze în condiții mai bune pentru a combate boala și pentru a deservi bolnavul în condiții optime.

Sosit la redacție : 25 noiembrie 1959.

Bibliografie

1. Buletinul Minist. Sănătății Nr. 5—6 (1959);
2. Farmacopeea Română ed. VI. Editat de Inst. Farm. București (1948);
3. Farmacopeea Sovietică ed. VIII;
4. Farmacopeea Română ed. VII. Editura Medicală București (1956);
5. STANCIU N., STANESCU V.: Manual de tehnică farmaceutică. Editura Medicală București (1958);
6. POPESCU C.: Curs de „Tehnologia medicamentoasă”. I.M.F. București (1958).